

سه‌م ۲۴ درصدی حمل و نقل در آسمان مه‌آلود تهران

کارشناسان و متخصصان به «شهروند» از دلایل آلودگی هوای استان تهران می‌گویند

ISNA PHOTO
Alireza Masoumi

پاک حرفی به میان نمی‌آورد. قانونی که ماده ۱۸ آن ضرورت استانداردسازی سوخت مازوت را به نیروگاه‌ها و صنایع تکلیف کرده است. تکلیفی که به نظر می‌رسد تصمیم‌گرفته ایترا باقی بماند. سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم معتقد است قانون هوای پاک، آرزوی قدیمی بوده برای فعالان محیط‌زیست: «تصویب این قانون یک گام رو به جلو بوده، اما خلأهایی به خود می‌بیند.» به گفته «حسینی میلانی» در بخش سازوکارهای مالی تصحیح نشده از چه منابعی تأمین شود: «به عنوان نمونه اگر بخواهیم موتورسیکلت‌ها را برقی کنیم، از چه منابعی باید استفاده کنیم. البته منابع شهرداری پاسخگوی چنین نیازی نیست.» به گفته «حسینی میلانی» یکی از منابع در نظر گرفته برای این امر جرایم رانندگی است. جرایمی که وقتی به فصل بودجه می‌رسند دستگاه‌های مختلف مدعی می‌شوند هرکدام سهمی از آن دارند: «واقعیت امر این است که شهرداری قدرت چانه‌زنی به اندازه این دستگاه‌ها ندارد.»

افزایشی شدن قیمت خودروهای فرسوده ایترا باقی ماند. در واقع گواهی اقساط به لحاظ قیمتی پوشش دهی لازم را ندارد، بنابراین گواهی اقساط سازوکار فعالی نخواهد بود در شرایط فعلی.» سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم از افزایش درصد خودروهای فرسوده سواری سبک و دیزل سنگین می‌گوید: «واقعیت امر این است که دولت توان مالی حمایت از نوسازی دیزل سنگین را ندارد، نتیجه این می‌شود که آلودگی به‌طور عموم در حال افزایش است.»

از گازوییل پاک استفاده کنیم نه مازوت!

تبریز، اصفهان و اراک اسیر مازوت‌سوزی، تیتربهایی که در گفتن از آلودگی هوا در کنار خودروهای فرسوده، حمل و نقل عمومی و ... مازوت را نشان می‌روند. اگرچه ۱۱/۰۹/۱۴۰۰ معاون مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم سازمان حفاظت محیط‌زیست کشور اعلام کرد که در نیروگاه‌های مشهد، اهواز، کرمان، اراک و بیستون در کرمانشاه از مازوت استفاده می‌شود. شهرک‌های صنعتی در شهرهای دیگر خلاصه نمی‌شوند و استان تهران هم شهرک‌های صنعتی به خود می‌بیند. به عنوان نمونه در پاکدشت حدود سه تا چهار شهرک صنعتی وجود دارد. در اسلامشهر، قلعه حسن خان، قرچک و شهرری با تمرکز و تعدد واحدهای صنعتی مواجه‌ایم. به گفته سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم نگرانی که در دو سال اخیر وجود داشته اینکه به دلیل مازوت‌سوزی در اطراف شهرهای بزرگ این افزایش بار آلودگی را شاهد باشیم: «در مورد چند شهر مانند تهران سازمان محیط‌زیست اعلام کرد مازوت مصرف نمی‌شود.» عضو کمیسیون انرژی مجلس آذر ۱۴۰۰ از مصرف روزانه ۳۳ میلیون لیتر مازوت در نیروگاه‌های کشور خبر داد. این در حالی است که براساس نظر متخصصان انرژی، استفاده از مازوت در نیروگاه‌ها، صرفه اقتصادی ندارد، چراکه قیمت گاز از مازوت کمتر است.

ببفازیند. به گفته سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم جایگزینی خودروهای فرسوده نیازمند سازوکار مالی متناسب است. «حسینی میلانی» با اشاره به اینکه در گذشته یکی از سازوکارها خودروهای وارداتی بود که با ممنوعیت واردات آن، این سازوکار از بین رفت، گفت: «سازوکار جانشین، تولید داخل بود. سازوکاری که به دلیل مقاومت تولیدکنندگان داخلی ولایی‌هایی که دارند، بی‌ثمر باقی ماند.»

بحران مخاطرات وضع هوا شهرهای تهران و کرج اولین شهرهایی اند که نسبت به پایداری هوا واکنش نشان می‌دهند: «بعد از تهران و کرج شهرهایی همچون مشهد، تبریز، اصفهان و کرمان قرار دارند.»

خودروهای فرسوده ۴ تا ۵ برابر بیشتر آلودگی تولید می‌کنند

در دوران بعد از ایام کرونا و تغییرات آن قرار داریم. دوره‌ای که دورکاری‌ها و تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها دیگر بی‌معنی شده‌اند و زندگی به حالت قبل از همه‌گیری برگشته است. به گفته سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم در این بازه زمانی باید چند نکته را مورد توجه قرار بدهیم: «اول اینکه متأسفانه به دلیل ضعف مالی شهرداری تهران و عدم پشتیبانی دولت برای تأمین ناوگان یا نوسازی خودروهای فرسوده، ظرفیت حمل و نقل عمومی تهران ۴۰ تا ۴۵ درصد کاهش را به خود می‌بیند.» «ارش حسینی میلانی» با اشاره به اینکه واگن‌های مترو و تعداد سرویس دهی قطار شهری کاهش یافته، می‌گوید: «کاهش سرویس دهی مترو باعث شده شهروندان در صورت تمایل به استفاده از حمل و نقل عمومی نتوانند بهره‌ای از آن داشته باشند. در واقع پاسخگویی سیستم کمتر شده و این به تنهایی نکته بسیار مهمی است.»

«حسینی میلانی» افزایش خودروهای فرسوده را در تشدید آلودگی هوا دخیل می‌داند: «خودروهای فرسوده چهار تا پنج برابر خودروهای عادی آلودگی تولید می‌کنند. این مسأله در موتورسیکلت‌ها بیشتر هم هست.»

خودروهای فرسوده، شرایط اقتصادی و سازوکارهایی که ایترا باقی ماندند

خودروهای فرسوده؛ معضلی که بعد از سال‌ها هنوز حل نشده تا پاییز و زمستان بر شدت آلودگی

لیلا مهداد ۱۴۳۱؛ شاخص آلودگی ذرات معلق کمتر از ۲.۵ میکرون است برای امروز تهران - چهارشنبه دوم آذر - آسمان تهران آفتابی است. هرچند آب‌وهوای تهران در برخی مناطق در محدوده ناسالم ایستاده؛ ناسالم برای همه، برخی مناطق هم آب‌وهوای ناسالم دارند - نارنجی -، البته برای گروه‌های حساس. البته کیفیت هوای امروز در ایستگاه باقرشهر روی شاخص ۲۳۲ ایستاده؛ هوای بسیار ناسالم - بنفش -.

آلودگی هوا؛ متهمی که باززدن بزرگ درختان هرساله نامش سر زبان‌ها می‌افتد و تا رسیدن بهار سوزه خبرهاست. پرونده‌ای که هرساله قتل‌تیراز سال گذشته از وارونگی دما می‌گوید بدون هیچ راهکار اساسی برای بستن آن. آلودگی هوا، سوزه تکراری که هر سال با هشدار برای گروه‌های در معرض خطر در قالب یک خبر از رسانه‌های رسمی شروع می‌شود با نیم‌نگاهی به تابلوهای اندازه‌گیری میزان آلودگی‌های موجود در هوا. روندی تکراری و متأسفانه‌عادی.

زمستان امسال روزهای آلودگی بیشتر در قیاس با سال گذشته

ترازوی آلودگی هوا دوباره با پاییز استارت خورده. روزهای ناسالمی که قابل پیش‌بینی نیستند آمارشان به چند روز خواهد رسید. به گفته رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات وضع هوا نمی‌توان پیش‌بینی کرد چند روز آلوده خواهیم داشت. به باور «صادق ضیاییان» شرایط به‌گونه‌ای است که میزان آلودگی‌ها و تولید آلودگی‌های جدید در شهر بیشتر شده‌اند: «دوسال کرونایی را پشت سر گذاشتیم. سال‌هایی که مدارس تعطیل بودند و دورکاری‌ها اجرامی شد. بنابراین تردد در شهر کمتر شده بود. باگذر از دوران اوج کرونا تردد در شهر بیشتر شده، به همین دلیل میزان آلودگی‌ها بالا رفته است.» «ضیاییان» با اشاره به اینکه منابع تولید آلودگی‌ها افزایش را تجربه کرده‌اند، گفت: «شرایط به‌گونه‌ای است که با کوچک‌ترین پایداری جو افزایش آلودگی‌ها را تجربه می‌کنیم.»

پایداری جو تا امروز - چهارشنبه دوم آذرماه - ادامه دارد بوده: «بدترین شرایط را برای امروز به‌ویژه صبح داشتیم. در واقع شرایط جوی به‌گونه‌ای است که می‌تواند بیشترین میزان آلودگی‌ها را در خود جای بدهد.» به اعتقاد رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت بحران مخاطرات وضع هوا خوشبختانه تعطیلی مدارس ابتدایی مقداری آلودگی‌ها کاهش داده: «اگر شرایط به‌خوبی مدیریت شود، می‌توان گفت مشکل خاصی نخواهیم داشت.» تأکید «ضیاییان» بر این مسأله است که نمی‌توان پیش‌بینی کرد در پاییز و زمستان چند روز آلودگی خواهیم داشت. اومی‌گوید: «مانتظار داریم زمستان امسال بیش از سال گذشته روزهای آلودگی را تجربه کنیم.» به گفته رئیس مرکز ملی پیش‌بینی و مدیریت

سخنگوی کمیسیون سلامت، محیط‌زیست و خدمات شهری شورای پنجم معتقد است قانون هوای پاک نیازمند اصلاح در بخش سازوکارهای تأمین مالی است تا منابع مالی مورد نیازش تثبیت شوند: «نکته بعدی اجرا و نظارت بر این قانون است. در بحث نظارت، مجلس موظف است پیگیری مستمری در این زمینه داشته باشد تا بتواند دستگاه‌های مختلف را پاسخگو کند. البته کمیسیون اصل ۹۰ در این زمینه فعال تر شده، اما همچنان به دقت نظر بیشتری نیاز دارد.»

نوع سوخت تأثیر زیادی ندارد!

قانون هوای پاک بند یا ماده قانونی را به خود اختصاص داده در خصوص خروجی واحدهای صنعتی. ماده قانونی که تأکید بر کنترل خروجی واحدهای صنعتی دارد. به گفته معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران در صورتی که واحدهای صنعتی خروجی‌شان را کنترل کنند، دیگر نوع سوخت تأثیر زیادی ندارد. مهم استاندارد بودن خروجی است. به اعتقاد «زهره عبادتی»، ممکن است واحد صنعتی هر نوع سوختی مصرف کند و مشکلی از نظر زیست‌محیطی ایجاد نکند. در مقابل این احتمال وجود دارد یک واحد صنعتی حتی از گاز طبیعی استفاده کند، اما برخی پارامترهایش بالا باشد: «با حساسیتی که نسبت به استان تهران وجود دارد، نگاه ما بیشتر بر استاندارد بودن خروجی واحدهای صنعتی است.»

هزینه‌های اقتصادی، معضل بعدی آلودگی هواست. معضلی که همیشه مغفول مانده و برآوردی از آن در دست نیست. به گفته «عبادتی» واقعیت این است که در بحث هزینه‌های اقتصادی آلودگی هوا محاسبه‌ای صورت نگرفته: «قطعا تأثیری که آلودگی بر سلامت شهروندان دارد، بیشتر از هزینه‌ای است برای رفع این معضل باید هزینه شود.»

«حسینی میلانی» در این خصوص ادامه می‌دهد: «واقعیت این است که در سایر شهرهای کشور مانند اراک مازوت‌سوزی می‌شود. یا در نیروگاه شهید رجایی احتمال مازوت‌سوزی وجود دارد. همه این موارد یعنی افزایش آلودگی.» «حسینی میلانی» معتقد است راه‌حل این مسأله کوتاه‌مدت نیست: «مسأله اساسی این است که نیروگاه‌ها باید مجهز شوند به سیستم‌های گوگردزدایی. اتفاقی که در بودجه ۱۴۰۱ لحاظ شده بود. به هر حال بحث اصلی این است که اگر مجبوریم از سوختی به غیر از گاز استفاده کنیم، حداقل از گازوییل پاک بهره‌بریم، نه مازوت.»

قانونی که اجرائی شدن به خود ندید

آمارهای مربوط به شهر تهران بر این مسأله تأکید دارند که ۱۲ درصد ذرات معلق از ناحیه نیروگاه‌هاست. ۱۲ درصدی که میانگین سالانه عنوان شده است. شاید همین درصد مبنایی بر مسأله مازوت‌سوزی در نیروگاه‌ها باشد، اگرچه سازمان‌ها و ارگان‌های پاسخگو این مسأله را کتمان می‌کنند. در این میانه اما کسی از قانون هوای

دو سال کرونایی را پشت سر گذاشتیم. سال‌هایی که مدارس تعطیل بودند و دورکاری‌ها اجرامی شد.

بنابراین تردد در شهر کمتر شده بود. باگذر از دوران اوج کرونا تردد در شهر بیشتر شده، به همین دلیل میزان آلودگی‌ها بالا رفته است. شرایط به‌گونه‌ای است که با کوچک‌ترین پایداری جو افزایش آلودگی‌ها را تجربه می‌کنیم.

نیازمند توسعه حمل و نقل پاک هستیم

مطالعات سیاه‌انترشار سه‌م واحدهای صنعتی در آلودگی ۱۸ درصد تخمین زده شده است: «این مطالعات مربوط به سال ۹۶ است. اگر در حال حاضر بررسی در این خصوص انجام شود، بی‌شک این درصد کاهش خواهد بود.» به گفته معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران بیشترین سه‌م آلودگی تهران مربوط به منابع متحرک است: «این موضوع نیازمند توسعه حمل و نقل پاک است. مسأله‌ای که حائز اهمیت است در کلانشهری مثل تهران.» به اعتقاد «عبادتی» حمل و نقل عمومی باید توسعه بیابد: «صرف نظر از فرسوده بودن ناوگان عمومی تعداد این ناوگان هم پاسخگوی نیازهای روزانه تهران نیست.» به گفته معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران ۲۴ درصد آلودگی‌های استان تهران سه‌م خودروهاست: «توسعه و نوسازی ناوگان حمل و نقل باید در دستور کار قرار بگیرد.»

«تأیید نمی‌کنیم در تهران مازوت‌سوزی داریم.» به گفته معاون نظارت و پایش حفاظت محیط‌زیست استان تهران در قانون هوای پاک تأکید بر استاندارد بودن خروجی واحدهای صنعتی است: «گاهی خروجی یک واحد صنعتی امکان دارد به دلیل فرآیندش آلوده باشد، یعنی نوع تولیداتش.» «عبادتی» معتقد است کنترل خروجی واحدهای صنعتی در تهران به‌خوبی کنترل شده است: «واقعا نمی‌توان گفت این عدد صفر شده یا خیلی پایین آمده، اما کنترل خوبی صورت گرفته است.» به گفته او اداره کل محیط‌زیست اقدامات و نظارت‌هایی در راستای قانون هوای پاک داشته: «بسیاری از واحدهای صنعتی رو آورده‌اند به بهبود ارتقای سیستم‌های فیلتراسیون. همه این موارد باعث شده به یک خروجی بهتری در بحث واحدهای صنعتی برسیم.» واحدهای صنعتی استان تهران آمار قابل توجهی دارند، اگرچه براساس